

Jaarstukken 2018

Jaarverslag en jaarrekening

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2018	2
1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING	3
2. LEESWIJZER	7
3. PROGRAMMAVERANTWOORDING	8
3.1 PROGRAMMA: BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE GEBIEDEN	8
3.2 PROGRAMMA: ONTWIKKELING	19
3.3 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	21
3.4 OVERHEAD	23
4. PARAGRAFEN	27
4.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	27
4.2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	30
4.3 FINANCIERING	33
4.4 GRONDBELEID	34
4.5 BEDRIJFSVOERING	35
JAARREKENING 2018	36
5.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2018	37
5.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2018	38
5.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	40
5.4 TOELICHTING OP DE BALANS	42
5.5 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2018	51
5.6 BIJLAGE TAAKVELDEN	61

JAARVERSLAG 2018

1. Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting zijn de gerealiseerde speerpunten per programma benoemd. Deze punten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 3: Programmaverantwoording.

Bestuurlijke context

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 hebben de deelnemende gemeenten opnieuw besluiten genomen over benoeming van de leden van het Algemeen Bestuur en heeft het Algemeen Bestuur de voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter en de leden van het Dagelijks Bestuur benoemd.

Besluitvorming in 2018 vond plaats in zes vergaderingen van het Dagelijks bestuur en vier vergaderingen van het Algemeen bestuur. Diverse onderwerpen zijn de revue gepasseerd zoals de evaluatie van de samenwerking tussen recreatieschap Voorne-Putten en Staatsbosbeheer, de voortzetting daarvan tot uiterlijk 31 december 2020 en de uitkomsten van de onderzoeken verricht door de kring van gemeentesecretarissen met betrekking tot de toekomst en meer in het bijzonder de invulling van bestuursondersteuning met ingang van het jaar 2019. Voorts zijn de financiële stukken voorbereid en ter besluitvorming aangeboden en zijn aanvragen voor subsidiebijdragen 2019 van Provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam verstuurd.

Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Beheer en onderhoud

Het jaarlijks terugkerende reguliere onderhoud is binnen de financiële en inhoudelijke bestuurlijke kaders uitgevoerd. Daarnaast is o.a. samengewerkt met waterschap Hollandse Delta en gemeente Nissewaard aan een herstelplan voor de wilgenoevers langs de Bernisse en is geëxperimenteerd met natuurvriendelijker beheer. Voorts is de Landtong Rozenburg overgedragen aan gemeente Rotterdam en is het beheergebied Moersaatsenweg overgedragen aan gemeente Brielle.

Ten gevolge van de landelijk actuele en voortschrijdende essentaksterfte is het Planmatig beheer Bos en aanpak essentaksterfte met regelmaat aan de orde geweest. De aanpak van zieke bomen is zoveel mogelijk gecombineerd met toch al noodzakelijk bosonderhoud en tegelijk is omvorming van het bestaande bos naar meer natuurlijk en voor de recreant interessanter bos ingezet.

De werkzaamheden worden uitgevoerd per werkblok, in een cyclus van 6 jaar. Maatregelen staan in het teken van behoud en/of toekomstgerichte ontwikkeling van duurzaam bos. In 2018 is de uitvoering van werkblok 1 (Brielse Meer oost) gestart. De werkzaamheden worden in 2019 voortgezet. Voor het binnen dit werkblok vallende Eiland Middenplaat zal een separaat plan worden ontwikkeld voor beperktere kap. Het bosonderhoud zal zich daar beperken tot de veiligheidszones rondom havens en enkele paden waardoor het werk uitvoerbaar en financieel haalbaar/verantwoord blijft.

Werkblok 2 (Bernisse-zuid) is voor een deel uitgevoerd in 2017. Het resterende deel van dit werkblok wordt meegenomen in een volgend werkblok. Voor werkblok 3 (Brielse Meer West) hebben voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden. Uitvoering van de boswerkzaamheden in dit werkblok is gepland in het najaar van 2019.

Oud Hoenderhoek (voorheen deels La Campagne)

In 2018 is in nauw overleg met gemeente Nissewaard een uitvraag op de markt gezet gericht op een bredere ontwikkelopgave van de locatie van het voormalige horecapand La Campagne en omliggend gebied. Na het doorlopen van een zorgvuldige selectieprocedure is uiteindelijk in principe overeenstemming bereikt met een nieuwe ondernemer. Het oude gebouw wordt gesloopt en een vergaderlocatie wordt gerealiseerd welke geheel energieneutraal wordt. Onderzocht wordt of er ook horeca kan worden gevestigd.

Inzet Toezicht en Handhaving.

In 2018 is o.a. aandacht besteed aan de onderwerpen ligplaatsenbeleid en de hierbij behorende winterregeling, sportvisserij (met name randverschijnselen zoals illegaal kamperen en achterlaten afval) en het tegengaan van houtdiefstal. Voorts heeft het leegstaande horecapand aan de Oud-Hoenderhoeksedijk continu aandacht gekregen en is daar diverse keren inzet gepleegd vanwege inbraakmeldingen.

Ontwikkeling

In 2018 is een belangrijke aanzet geleverd voor een brede nieuwe impuls voor de recreatiegebieden op Voorne-Putten. Gewerkt is aan de kwaliteitsimpuls Quackstrand, Voorne-Putten, Oostvoornse Meer en een komende Kwaliteitsimpuls aan de steigers in de Bernisse en het Brielse meer.

Kwaliteitsimpuls Quackstrand

In 2018 is het Definitief Ontwerp voor de kwaliteitsimpuls Quackstrand vastgesteld. In april/mei 2019 start de uitvoering met aanleg van de botenhelling en steiger, waar zowel de Landschapstafel Haringvliet als het Droomfonds Haringvliet (via Sportvisserij NL) en Sportvisserij Zuidwest Nederland aan bijdragen. De uitvoering van de overige maatregelen start na de zomer 2019.

Kwaliteitsimpuls Voorne-Putten

De recreatiegebieden Bernisse en Brielse Meer krijgen een kwaliteitsimpuls door nieuwe voorzieningen aan te leggen en bestaande voorzieningen te optimaliseren. In 2018 zijn de schetsontwerpen verder uitgewerkt in definitieve ontwerpen en bestekken en zijn de nodige onderzoeken uitgevoerd. Uit de bodemonderzoeken is gebleken, dat er een zinkverontreiniging aanwezig is op het recreatiestrand Krabbeplaat. Alvorens de kwaliteitsimpuls op die locatie kan worden uitgevoerd, dient er eerst gesaneerd te worden. Hiervoor is een saneringsplan ingediend bij bevoegd gezag. De sanering is in hetzelfde bestek opgenomen als de kwaliteitsimpuls. Financieel is er een apart krediet voor beschikbaar gesteld.

Een deel van het werk is in 2018 uitgevoerd, gelijktijdig met het groot onderhoud aan fiets- en wandelpaden. Het gros van de werkzaamheden vindt plaats in het 1^e kwartaal 2019.

Oostvoornse Meer

In nauwe samenwerking met de gemeente Westvoorne en lokale ondernemers is het in 2017 opgestelde schetsontwerp voor de kwaliteitsimpuls Oostvoornse Meer uitgewerkt in een definitief ontwerp. Daarin is gezocht naar aansluiting op de bestaande beheergelden die lager uitvielen dan in eerste instantie verwacht. Het definitief ontwerp sluit aan bij de beschikbare beheergelden zonder geweld te doen aan de oorspronkelijke ambitie. De verwachting is dat het project voor 1 mei 2019 gereed is.

Financiële samenvatting

De jaarrekening 2018 sluit met een voordelig resultaat van € 58.368. Op hoofdlijnen wordt dit veroorzaakt door een onderschrijding op de uitgaven inzake regulier onderhoud. In de respectievelijke programma's van deze jaarrekening worden de resultaten gespecificeerd weergegeven en worden de resultaten inhoudelijk geanalyseerd.

Exploitatie

De resultaten per programma zijn als volgt:

Progr	Omschrijving	Resultaat	V/N
	Bestuurlijke aangelegenheden	11.997	V
2	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	47.114	V
3	Ontwikkeling	0	V
-	Algemene dekkingsmiddelen	743	N
	Jaarresultaat 2018	58.368	V

V = voordelig; N = nadelig

Voorgesteld wordt van het voordelige jaarresultaat 2018 ad € 58.368

- 42.500 euro (resultaat gebiedsbeheer) beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van bosonderhoud op het eiland Middenplaat in het Brielse Meer. Deze werkzaamheden waren in 2018 voorzien maar zijn vanwege de hoge kosten die samenhangen met het varen en de slechte terreinomstandigheden op het eiland niet tot uitvoering gebracht. Het voorstel is om in 2019 een beperktere kap uit te voeren waardoor het werk uitvoerbaar en financieel haalbaar/verantwoord blijft.
- 11.700 euro (resultaat communicatie) beschikbaar te stellen voor het informatiepunt in de werkschuur te Brielle. In 2018 is veel tijd geïnvesteerd voor het inrichten van dit informatiepunt. Hierdoor is het budget om folders, drukwerk enz. niet besteed. Voorgesteld wordt om dit budget toe te voegen aan het budget communicatie van 2019 zodat het informatiepunt ingericht kan worden om de bezoekers van goede informatie over de gebieden van het recreatieschap te voorzien.
- 4.169 euro (restant resultaat) toe te voegen aan de Algemene Reserve

In het volgende overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018 weergegeven.

Nr	Onderwerp	Bedrag	V/ N	Programma	Product
1	Onderschrijding gebiedsbeheer	42.499	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Gebiedsbeheer
2	Onderschrijding communicatie	11.700	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Communicatie
3	Overschrijding economisch beheer	7.888	N	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Economisch Beheer
4	Onderschrijding bestuursproducten	7.937	V	Overhead	Bestuursproducten
5	Onderschrijding juridische kosten	3.200	V	Overhead	Juridische ondersteuning en advisering
6	Overig	920	V	Divers	
	Jaarresultaat 2018	58.368	V		

V = voordelig, N = nadelig

Voor een specificatie en nadere analyse van de genoemde verschillen wordt verwezen naar de toelichtingen bij de programma's.

Vermogenspositie

Het eigen vermogen blijft per ultimo 2018 gelijk op een bedrag van ca. € 3,9 miljoen.

2. Leeswijzer

In deze jaarstukken wordt inzicht gegeven in de voortgang van het realiseren van de doelen en prestaties uit de programmabegroting 2018 en de najaarsrapportage 2018. Daarnaast wordt inzicht geboden in de realisatie van additionele projecten (kredieten). In de tabellen zijn de realisatiecijfers over het jaar 2018 opgenomen. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's. In de kolom resultaat worden voordelen voor het recreatieschap weergegeven met een "V" en nadelen met een "N". Zover niet anders vermeld zijn alle resultaten incidenteel.

De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) stelt.

In de bestuurlijke samenvatting (hoofdstuk 1) is op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2018. In hoofdstuk 3 is de programmaverantwoording opgenomen. Hierin worden de doelen en prestaties toegelicht door beantwoording van de drie W-vragen:

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Hoofdstuk 4 zal daarna ingaan op de, volgens het BBV verplichte en voor het recreatieschap relevante, paragrafen, te weten:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Grondbeleid
- Bedrijfsvoering

Hoofdstuk 5 bevat de jaarrekening 2018 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2018 met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting. Voor de toelichting op het overzicht van baten en lasten is de richtlijn gehanteerd om de verschillen toe te lichten bij afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijziging) van meer dan 3%, met een minimum van 2.500 euro.

Ook is in hoofdstuk 5 aanvullende (o.a. wettelijke verplichte) informatie opgenomen.

3. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Programma Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden
- Programma Ontwikkeling
- Algemene dekkingsmiddelen
- Overhead

In dit hoofdstuk wordt per programma een toelichting gegeven op de gerealiseerde doelen, de gevolge aanpak en de kosten hiervan.

3.1 Programma: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Wat hebben we bereikt?

De natuur- en recreatiegebieden vallend binnen de gemeenschappelijke regeling zijn onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers. Onder het beheer van de gebieden vallen tevens diverse exploitaties, die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden is gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer
2. Economisch beheer
3. Regelgeving & handhaving
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer betreft het doen onderhouden van de natuur- en recreatiegebieden en de daarbij behorende beheertaken. De basis voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden is beschreven in het terreinbeheermodel (TBM). Dit model is opgebouwd uit doeltypen met specifieke recreatieve doelen en maatregelen gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltype. Continue evaluatie van de onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het voortdurend actualiseren van het terreinbeheermodel en het beheersbaar houden van zowel de te treffen onderhoudsmaatregelen als de kosten. Bij grote afwijkingen kan deze evaluatie leiden tot een voorstel tot aanpassing van de begroting.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een jaarlijks geactualiseerde meerjarige onderhoudsplanning. Op basis hiervan wordt ter egalisatie van kosten een voorziening getroffen. Met behulp van het uitvoeren van diverse inspecties, wordt de staat van het beoogde groot onderhoud getoetst. De bevindingen uit deze voortdurende evaluatie worden verwerkt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie aan de voorziening grootonderhoud en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is.

Het product gebiedsbeheer bestaat verder uit:

Het inventariseren en selecteren van partijen die in staat zijn om (een deel van het) recreatieschap te onderhouden (het samenstellen van de onderhoudsbestekken en het aanbestedingsproces). In het aanbestedingsproces wordt aandacht besteed aan mogelijke SROI-trajecten (social return on investment). Landelijk wordt 5% aangehouden, maar het recreatieschap realiseert in haar bestekken aanzienlijk meer;
Het maken van afspraken met maatschappelijke partijen, vrijwilligers e.d. eveneens met betrekking tot beheer en onderhoud van (delen van) het recreatieschap.

Naast het werk uit de uit de reguliere onderhoudsbestekken waren op Voorne-Putten waren in 2018 onder meer de volgende specifieke onderwerpen aan de orde:

- Op de stranden hebben extra schoonmaakwerkzaamheden plaatsgevonden als gevolg van weersomstandigheden (storm), blauwalgproblematiek en ganzenpoep (toenemend aantal ganzen in het gebied).
- Illegale stortingen: met het aanscherpen van het afvalbeleid van gemeenten is sprake van een toenemend aantal illegale stortingen in het gebied. Dit heeft binnen het regulier onderhoud extra geld gekost.
- Evenals vorig jaar zijn rond het Oostvoornse Meer fors meerkosten gemaakt voor het verwijderen van zand bij terrassen van ondernemers en op de parkeerplaatsen. Hetzelfde geldt voor het zandvrij maken van de trappen naar het Noordzeestrand. Bij het Oostvoornse Meer moest opnieuw veel wier worden afgevoerd wat door de vrijwilliger aldaar wordt opgevoerd.
- Op diverse plekken hebben inboetwerkzaamheden plaatsgevonden (het vervangen van dode bomen door nieuwe aanplant).
- Opruimen van stormschade winter/voorjaar 2018
- Grootschalig snoeiwerk rondom rasters begrazingsgebied Landtong Rozenburg en leveren nieuwe stroomvoorziening schrikdraad.
- Verwijdering Japanse Duizendknoop op de Landtong Rozenburg.
- Verwijdering Berenklauw met name rond het Brielse Meer. Hiervoor wordt Landschapsbeheer Rotterdam ingezet.
- Door het waterschap Hollandse Delta zijn in 2017 diverse werkzaamheden uitgevoerd in met name de Bernisse, waaronder het verwijderen van wilgen. In 2018 is samengewerkt tussen Waterschap, gemeente en Staatsbosbeheer aan een herstelplan. Rond dit plan zijn ook enkele bewonersavonden gehouden. Uitvoering laat nog op zich wachten. Aandachtspunt is de borging van beheerkosten bij uitvoering op gronden van het Recreatieschap.
- In 2018 is geëxperimenteerd met natuurvriendelijker beheer. Enkele jaren geleden zijn meerdere terreinen welke voor die tijd intensief gemaaid werden al omgevormd naar bloemrijk grasland. Het beheer van deze terreinen kan echter natuurvriendelijker, door meer variatie in het maaiwerk aan te brengen. Bepaalde delen / stroken blijven staan en worden in een volgende beurt alsnog gemaaid, waarbij weer andere delen blijven staan. Dit is aantrekkelijk voor zowel grote dieren zoals reeën als kleine dieren zoals bijen. Ook de beleving van de terreinen kan hierdoor verbeteren, aansluitend bij de

veranderende beleving van de recreant van nu. In de nieuwe bestekken vanaf 2020 zal dit verder worden uitgebreid. Voorsnog gaat het om enkele proefterreinen.

- Er wordt gewerkt aan meer natuurvriendelijke en fraaiere bosranden. Op enkele plaatsen wordt in een zone van 15 meter vanaf de bomen niet meer gemaaid. Staatsbosbeheer monitort de ontwikkeling van deze zones en bepaalt of hierin aanplant van een bosrand nodig is of dat een natuurlijke ontwikkeling afdoende is. De huidige bosranden zijn vaak erg strak en daarmee erg onnatuurlijk.
- In 2018 is de overdracht van de Landtong Rozenburg voorbereid samen met de gemeente Rotterdam. Vanuit beheer is een extra impuls aan het gebied gegeven ten einde het gebied goed over te kunnen dragen. Overdracht heeft inmiddels plaatsgevonden.
- In 2018 is met de gemeente Brielle gesproken over het beheergebied Moersaatsenweg, waar het Recreatieschap beheert maar geen grondpositie heeft. In het kader van de bezuinigingen rond 2010 was de intentie om dit gebied af te stoten. Aan de gemeente Brielle zijn twee opties voorgelegd: 1. In beheer houden bij Recreatieschap en grond overdragen aan Recreatieschap of 2. Grond blijft bij gemeente Brielle en gemeente gaat zelf het onderhoud uitvoeren. Omdat het terrein goed aansluit bij het project 'Kreken kweken' heeft de gemeente Brielle besloten het terrein zelf in beheer te nemen. Overdracht heeft inmiddels plaatsgevonden. Overdracht betekent een langjarige besparing van €5.000,- per jaar.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Gebiedsbeheer	Lasten	2.470.693	2.620.982	2.787.880	2.753.298	34.582 V
	Baten	295.357	362.280	377.280	385.197	7.917 V
Saldo		(2.175.336)	(2.258.702)	(2.410.600)	(2.368.101)	42.499 V

Lasten

Het beheerteam heeft in 2018 hoogste prioriteit gegeven aan het voorbereiden en uitvoeren van de bosonderhoud werkzaamheden. Hierdoor zijn enkele werkzaamheden minder intensief uitgevoerd. Gezien onze recente ervaringen met de extra kosten welke het bosonderhoud met zich mee brengt, wordt voorgesteld het resterende budget beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van bosonderhoud. Het betreft hier zowel kapwerkzaamheden als plantwerkzaamheden.

Baten

Geen bijzonderheden.

Ad.2 Economisch beheer

De taken die binnen economisch beheer worden uitgevoerd zijn:

- Het formuleren c.q. actualiseren van het grondbeleid;
- Het beheer van grondposities op basis van het vastgestelde grondbeleid;
- Het beheer van exploitaties

Beheer grondposities

Het beheer van grondposities betreft het actief beheer van de grondpositie (gronden en opstallen binnen het werkingsgebied) zodanig dat dit bijdraagt aan de lange termijn strategie van het recreatieschap. Het resultaat hiervan is dat voldaan wordt aan de rechten en plichten die het bezit van grond met zich meebrengt. Hieronder valt ook het afstoten van posities die geen recreatief belang dienen, alsmede het verwerven van gronden die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen van het recreatieschap.

Per 1 oktober 2018 is de vestiging van een recht van erfpacht met het Waterschap Hollandse Delta voor het Oostvoornse meer (Noordoever) gerealiseerd. Met de erfpacht heeft het recreatieschap ook twee nieuwe huurders gekregen die op hun beurt voor een bescheiden huuropbrengst op deze locatie zorgen. Met een derde huurder zijn afspraken gemaakt over een mogelijkheid een ventvergunning aan te vragen op deze locatie.

Beheer exploitaties

Het beheer van exploitaties heeft betrekking op het aangaan van overeenkomsten met derden gericht op de exploitatie en/of het gebruik van gronden en opstallen (passend binnen de huidige ambities van het recreatieschap), alsmede het actief administratief, financieel, juridisch en relationeel beheren van deze overeenkomsten.

Het resultaat is het vastleggen en actief beheren van privaatrechtelijke afspraken, waarbij een optimale netto-opbrengst wordt nagestreefd.

In 2018 zijn voor het Recreatieschap Voorne-Putten o.a. de volgende activiteiten uitgevoerd:

Pachtovereenkomsten:

Er zijn drie pachtovereenkomsten voor het gebied de Molengorzen (Bernisse) gesloten met agrariërs uit de directe omgeving voor de termijn van vijf jaar. Het gebied van in totaal 21 hectare grasland heeft als bestemming Vogelweidegebied en zal door hen als zodanig worden beheerd. Voorheen werd het beheer uitgevoerd door het recreatieschap. De nieuwe situatie levert bescheiden inkomsten op in plaats van beheerkosten. De overeenkomsten zijn gesloten naar aanleiding van een proef voor de duur van een jaar, waarin het gebied naar tevredenheid is beheerd.

Voetveer Brielle / Noordoever Brielse meer

Het voetveer beleefde vanwege het prachtige zomerweer een droomstart. Vanaf 1 april is de nieuwe veerdienst in bedrijf. Volgens een schatting van de exploitant hebben zij deze zomer ca. 25.000 fietsers en wandelaars overgezet. Hieruit blijkt dat deze toeristische voorziening uitstekend in een behoefte voorziet.

Overige exploitaties

- Een recht van opstal is gevestigd met een telefonieprovider voor een zendmast bij Oud-Hoenderhoek, Geervliet. Deze zal in het eerste kwartaal van 2019 gebouwd worden en voorzien in een communicatieverbetering ter plaatse. De inkomsten komen ten goede van het recreatieschap.
- In principe is overeenstemming met een nieuwe ondernemer bereikt voor het gebruik van de locatie Oud Hoenderhoek. Het oude gebouw wordt gesloopt en een vergaderlocatie wordt gerealiseerd welke geheel energieneutraal wordt. Onderzocht wordt of er ook horeca kan worden gevestigd. Dit is nog niet concreet.

- Aan de vestiging van het recht van erfpacht tussen het recreatieschap en de gemeente Nissewaard voor het gebied de Uitwaaijer wordt nog gewerkt. Verwachting is dat dit eind januari 2019 gerealiseerd zal zijn.
- De tijdelijke huur van het parkeerterrein aan de Visserijweg Brielle is geëindigd per 31-12-2018. De werkzaamheden aan de provinciale weg zijn afgerond. Er wordt gezocht naar een nieuwe huurder.
- De huur van de speeltuin nabij het Paviljoen de Kogeloven is eveneens beëindigd per 31-12-2018.
- In verband met de beëindiging van de dienstverlening aan de Landtong Rozenburg per 31-12-2018, zijn de daar lopende huurcontracten overgedragen aan de gemeente Rotterdam.
- Met de stichting Fluisterboot Bernisse zijn gesprekken gestart over de huur van het voormalige steunpunt beheer in Zuidland voor het stallen van de fluisterboot die daar gaat varen.
- Met een netbeheerder is een recht van opstal in voorbereiding ten behoeve van een kabelnetwerk ter hoogte van de Suurhofbrug bij Oostvoorne.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Economisch beheer	Lasten	165.820	172.300	169.175	184.504	15.329 N
	Baten	689.378	700.298	689.874	697.315	7.441 V
Saldo		523.558	527.998	520.699	512.811	7.988 N

Lasten

In verband met de overdracht van het gebied Uitwaaijer naar het recreatieschap zijn extra kosten gemaakt door een inmeting van het Kadaster. Daarnaast is er advies bij derden ingewonnen ten behoeve van de veranderende regelgeving van de vennootschapsbelasting.

Baten

Geen bijzonderheden.

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen
- Toezicht en handhaving

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

De gebieden van het Recreatieschap Voorne-Putten kunnen gebruikt worden voor het recreëren door individuen en door groepen. Voor beide vormen van gebruik geldt dat niet alles altijd mag en kan. Wanneer een gebruiker, ondernemer of organisatie een bepaalde activiteit wil uitvoeren binnen het recreatieschap, vraagt hij hiervoor een vergunning, ontheffing of toestemming aan bij Staatsbosbeheer. Dit komt voort uit het oogpunt van de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling en de openbare orde en veiligheid. Staatsbosbeheer verleent vergunningen en ontheffingen op grond van de vastgestelde verordening van het recreatieschap. Toestemmingen worden vanuit de eigenstandige privaatrechtelijke bevoegdheid van het recreatieschap zelf gegeven. In 2018 is er een lichte stijging waar te nemen voor wat betreft de aanvragen. Alsook de trend naar meer grootschalige evenementen (eventueel evenemententerrein).

Visevenementen in o.a. het Brielse Meer en Bernisse hebben dit jaar wederom veel inzet geveerd van de medewerkers die zich bezighouden met vergunningen, ontheffingen en toestemmingen en ook van de medewerkers toezicht en handhaving. De aanvrager heeft van verschillende instanties vergunningen nodig, dit is niet altijd duidelijk voor de aanvrager. Om dit proces continu te begeleiden zal er regelmatig in overleg worden getreden met de gemeente Nissewaard en/of Brielle.

Toezicht en handhaving

Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, daadwerkelijke handhaving en de regierol bij samenwerking. De invulling van de 3 onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling schoon, heel en veilig in een gebied. Dit palet wordt ingevuld op basis van de aard en het gebruik van het gebied.

Basisuitgangspunten voor de inzet van boswachters publiek / BOA zijn de veiligheid van de gebruikers van de gebieden zo goed mogelijk waarborgen en de eigendommen van het schap heel houden. Indien de keuze wordt gemaakt om geen financiering beschikbaar te stellen voor het gehele palet vindt primair inzet op daadwerkelijke handhaving plaats. Hiermee wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en worden andere zaken alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden.

In 2018 is o.a. inzet gepleegd op de volgende onderwerpen:

- Het projectmatig opnemen van de driedagenregeling en het opnemen van de hierbij behorende winterregeling;
- De sportvisserij, tegengaan randverschijnselen zoals illegaal kamperen en achterlaten afval en overtredingen Visserijwet;
- Hondenbeleid, o.a. loslopende honden op ligweides en strandjes;
- Overlast door hangjeugd, kampvuren etc;
- Dumpingen van allerlei soorten te weten, chemisch afval, hennepafval, wit- en bruingoed en aanhangers;
- Het tegengaan van onzedelijke handelingen in de nabijheid van het naaktrecreatieterrein;
- Controleren van uitgegeven vergunningen en toestemmingen;
- Klachtenafhandeling van zowel gebruikers als exploitanten;
- Begeleiden van vrijwilligers (Vrijheidsbos);
- Houtdiefstal essen stammen (Essentaksterfte);
- Controle van waterwild jacht;
- Samenwerking Nationale Politie bij grote evenementen in het beheersgebied.

Om een goede invulling te geven aan de handhaving in de recreatiegebieden is – naast de inzet tijdens reguliere uren – geregeld gewerkt in de avonduren en weekenden. In de zomerperiode vinden immers in de avond nog allerlei vormen van recreatief gebruik plaats zoals (water)sporten, barbecueën of wandelen/fietsen en genieten van het gebied. Op deze momenten, zeker bij mooi weer, zijn de meeste bezoekers in de gebieden aanwezig en een zichtbare aanwezigheid is dan gewenst om zoveel mogelijk ongewenste gedragingen tegen te gaan. Daarnaast blijkt dit ook het (sociale) veiligheidsgevoel bij bezoekers te vergroten. Ook wordt geconstateerd dat evenementen meer schade en vuil in gebieden met zich mee lijken te brengen.

In de winterperiode is geconstateerd dat eveneens dagelijks gebruik wordt gemaakt van het gebied, nachtvisserij met tenten blijkt tegenwoordig ook in de winter doorgang te vinden, tevens constateren wij een toename van het gebruik van exploitaties in de avonduren met de daarbij behorende perikelen. Verder worden campings in de winter gebruikt door buitenlandse werknemers die buiten hun werktijden in het gebied verblijven. Daarbuiten is de sociale controle in de gebieden nagenoeg nihil waardoor vernielingen, dumpingen en andere vormen van ongewenst gebruik (auto's in terreinen) aandacht vragen. De aandacht van de handhavers was in die periode vooral gericht op heel houden van de gebieden en het tegen gaan van diefstallen van hout afkomstig van het rooien van essen (essentaksterfte).

Oud-Hoenderhoek

Het betreffende horecapand heeft gedurende reguliere surveillance ook in 2018 continu aandacht gekregen waardoor de nodige uren toezicht & handhaving zijn besteed. Diverse keren is vanuit de piketdienst inzet geweest vanwege inbraak meldingen.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Regelgeving en Handhaving	Lasten	406.400	407.600	419.600	418.800	800 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(406.400)	(407.600)	(419.600)	(418.800)	800 V

Toelichting:

Geen bijzonderheden

Ad.4 Communicatie

De recreatiegebieden op Voorne-Putten zijn op diverse manieren onder de aandacht van het publiek gebracht in 2018. Dit is gecommuniceerd via heerlijkbuiten.nl en de social media kanalen, en tevens door de boswachter publiek van het gebied.

De communicatie is in 2018 voor een groot deel gericht geweest op de aanpak van de essentaksterfte en de daaruit volgende kapwerkzaamheden, bij het Brielse meer en de Bernisse. Bij de Bernisse hebben we ook gecommuniceerd over de herplant. Het ging om een kleine 10.000 bomen, onder andere moeraseiken, linde, els, haagbeuk en berk. Een mix van verschillende boomsoorten, zodat er een gevarieerd, toekomstbestendig en aantrekkelijk bos ontstaat. We hebben over deze werkzaamheden diverse persberichten verstuurd, media te woord gestaan en ook informatie op heerlijkbuiten geplaatst. Er zijn diverse artikelen verschenen in lokale media, AD en de Telegraaf. Ook hebben we nauw contact onderhouden met enkele omwonenden in het gebied.

In april hebben we een feestje georganiseerd voor de opgeknapte veerpont bij het Brielse meer (tussen de Noordoever en het stadscentrum van Brielle) en nieuwe voorzieningen aan de wal. Met een symbolische overtocht vierden de burgemeester van Brielle G. Rensen, het Recreatieschap Voorne Putten en Staatsbosbeheer de start van het nieuwe vaarseizoen. Het bericht hierover verscheen in de lokale media.

Daarnaast hebben we activiteiten georganiseerd voor kinderen en media rondom de opening van het Beverbos. In juni werd de nieuwe natuurspeeltuin geopend door kinderburgemeester Alaysha en Martijn Hamerslag. Na de spetterende opening kunnen kinderen vrij spelen en meedoen aan activiteiten zoals natuurschilderijtje maken, het Beverparcours of waterbeestjes zoeken met de boswachter. De opening heeft publiciteit en interview opgeleverd in (lokale) kranten zoals AD.

In september is er een feestelijke bijeenkomst "Heel Zuid-Holland Wandelt" georganiseerd in het kader van het gereedkomen van het wandelroutenetwerk in Zuid-Holland. Tijdens deze feestelijke middag werd het laatste gedeelte, het wandelroutenetwerk Hoeksche Waard, geopend door Han Weber, gedeputeerde provincie Zuid-Holland. Vooral de vele vrijwilligers die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van het wandelnetwerk zijn in het zonnetje gezet. De wandelroutes zijn te vinden op [wandelen 123](#).

Ook zijn er diverse communicatie-activiteiten geweest rondom de Kwaliteitsimpuls. Zo hebben we gecommuniceerd over de asfalteringswerkzaamheden aan wegen en diverse fietspaden in de recreatiegebieden Brielse Meer en Bernisse. En in het verlengde daarvan over de opknopbeurt van de entree van recreatiegebied hoenderhok in Geervliet. De kwaliteitsimpuls krijgt een verder vervolg in 2019, hiervoor zijn in 2018 diverse voorbereidingen getroffen.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Communicatie	Lasten	18.178	23.400	23.400	11.700	11.700 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(18.178)	(23.400)	(23.400)	(11.700)	11.700 V

Toelichting:

Op de werkschuur van het recreatieschap wordt een informatiepunt ingericht voor bezoekers. In 2018 is veel tijd geïnvesteerd voor het inrichten van dit informatiepunt. Hierdoor is het budget om folders, drukwerk enz. niet besteed. Voorgesteld wordt om dit budget toe te voegen aan het budget van 2019 zodat het informatiepunt ingericht kan worden om de bezoekers van goede informatie over de gebieden van het recreatieschap te voorzien.

Kredieten

Kwaliteitsimpuls Voorne-Putten (Vaarnetwerk)

Onder de Kwaliteitsimpuls vallen drie deelprojecten, te weten:

- Brielse meer
- Bernisse
- Knelpunten ruiterroute

In 2018 zijn de schetsontwerpen uitgewerkt tot definitieve ontwerpen en bestekken en is de aanbesteding gestart. Een aantal onderdelen is gelijktijdig uitgevoerd met het gepland groot onderhoud. Gedurende het ontwerpproces is regelmatig overleg geweest met stakeholders in het gebied en is deelgenomen aan de projectenmarkt van de Landschapstafel Voorne-Putten.

Bemisse:

De reconstructie van de toegangsweg naar het recreatiegebied Hoenderhoek is gelijktijdig uitgevoerd met het groot onderhoud aan beplanting, de fiets- en wandelpaden. De aanwezige dubbele infrastructuur is verwijderd. Hierdoor is de verkeerssituatie eenduidiger geworden. Tevens is een verbindingstrap gerealiseerd vanaf het fietspad op de dijk naar het recreatiestrand Hoenderhoek.

Figuur 1 verbindingstrap

Figuur 2 reconstructie toegangsweg Hoenderhoek in uitvoering

De reconstructie en upgrade van de bestaande parkeerplaatsen Hoenderhoek, het opknappen van de stranden Hoenderhoek en Stompaardse Plas en het aanlegsteiger Geervliet zijn eind 2018 meervoudig onderhands aanbesteed. Uitvoering van het werk vindt plaats in het eerste kwartaal 2019.

Brielse Meer:

Kwaliteitsimpuls voor de locaties Krabbeplaat en Familiestrand zijn meervoudig onderhands aanbesteed. Bij de Krabbeplaat is een zinkverontreiniging aangetroffen. Deze wordt eerst gesaneerd voordat het strand heringericht wordt. Hiervoor is een saneringsplan ingediend bij bevoegd gezag. De sanering is in hetzelfde bestek aanbesteed als de Kwaliteitsimpuls. Financieel is hiervoor een apart krediet beschikbaar gesteld. Uitvoering van het werk vindt plaats in het eerste kwartaal 2019.

De kwaliteitsimpuls voor locatie Brielse Brug is in combinatie ontworpen met het groot onderhoud (vervanging) van de steigers in de Geuzenkreek. Hierdoor ontstaat één geheel. Het werk wordt in januari 2019 aanbesteed en zal voor 1 mei 2019 afgerond zijn.

Knelpunten Ruiterroute

De resterende knelpunten uit 2017 zijn nog niet uitgevoerd. De vergunningen zijn inmiddels verleend. De resterende werkzaamheden worden meegenomen in het bestek voor de kwaliteitsimpuls.

Kwaliteitsimpuls Voorne Putten

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
1.100.917	139.759	214.619	746.539
		124.188	

* Waarvan geactiveerd conform BBV

Kwaliteitsimpuls Quackstrand

In 2018 is het Definitief Ontwerp (DO) Kwaliteitsimpuls Quackstrand vastgesteld in AB van 22 november met de bijbehorende beheerkosten volgens TBM. Hierin zijn een aantal versoeringen van het ontwerp doorgevoerd om binnen het projectbudget te blijven. De uitkomsten van de Natuurtoets hebben nadien nog tot aanpassingen aan de fietsbevoorradingsroute en het entreeplein bij de Reddingsbrigade geleid. De vergunningaanvragen zijn in 2018 voorbereid en inmiddels ingediend voor de Waterwet, de Wet Natuurbescherming en de Omgevingswet. In april/mei 2019 start de uitvoering met aanleg van de botenhelling en steiger, waar zowel de Landschapstafel Haringvliet als het Droomfonds Haringvliet (via Sportvisserij NL) en Sportvisserij Zuidwest Nederland aan bijdragen. De uitvoering van de overige maatregelen start na de zomer 2019.

Kwaliteitsimpuls Quackstrand

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
3.019.020	47.461	271.264	2.700.295
		45.279	

* Waarvan geactiveerd conform BBV

Kwaliteitsimpuls Steigers Brielse Meer en Bernisse

De kwaliteitsimpuls Steigers Brielse Meer en Bernisse is gecombineerd uitgevoerd met groot onderhoud van andere steigers. Dit werk heeft plaatsgevonden in 2017 en 2018. Verschillende steigers bleken in zodanige slechte toestand te verkeren dat deze volledig vernieuwd zijn. De keuze om de vernieuwing van steigers te combineren met het geplande groot onderhoud heeft een tweetal voordelen:

- kosten besparing (gecombineerd uitgevoerd in een aanbesteding)
- komend seizoen zijn alle steigers weer geheel op orde.

Kwaliteitsimpuls Steigers Brielse meer en Bernisse

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018 *	Restant krediet
700.000	-	151.406	548.594

* Waarvan geactiveerd conform BBV 151.406

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Reserve Rotterdamse Reddingsbrigade	42.000	42.000	42.000	42.000	0
Afschrijvingsreserve		561.123	561.123	561.123	0
Algemene Reserve			5.559	5.559	0
Totaal	42.000	603.123	608.682	608.682	0

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene Reserve	57.658	608.123	608.123	608.123	0
Investeringsreserve	127.999		239.694	59.767	-179.927
Reserve Kwaliteitsimpuls Gebieden	96.102				0
Totaal	281.759	608.123	847.817	667.890	-179.927

Toelichting:

De afwijking is het gevolg van de boeking ter dekking van de kredieten.

3.2 Programma: Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Het bestuur is geadviseerd over de implementatie van mogelijke nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling en die een recreatieve meerwaarde opleveren en/of de natuurwaarde versterken, door middel van voorstellen ten aanzien van nieuwe impulsen.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het bestuur is geadviseerd over te nemen besluiten inzake impulsen voor de gebieden in het recreatieschap. Deze initiatieven dienen de doelstelling van het recreatieschap. Ook is inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Planvorming & gebiedsontwikkeling	Lasten	121.100	121.200	121.200	121.200	-
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(121.100)	(121.200)	(121.200)	(121.200)	-

Toelichting:

Geen bijzonderheden.

Kredieten

Kwaliteitsimpuls Oostvoornse meer

De Kwaliteitsimpuls Oostvoornse meer is in nauwe samenwerking met de gemeente Westvoorne en lokale ondernemers uitgewerkt in een definitief ontwerp. In het afgelopen jaar is hard gewerkt aan dit definitief ontwerp en daarin is gezocht naar aansluiting op de bestaande beheergelden die lager uitvielen dan in eerste instantie verwacht. Het definitief ontwerp sluit aan bij de beschikbare beheergelden zonder geweld te doen aan de oorspronkelijke ambitie. De verwachting is dat het project voor 1 mei 2019 klaar is.

Kwaliteitsimpuls Oostvoornse Meer

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
338.060	5.993	83.001	249.066

Het project is volledig extern gefinancierd.

Bodemverontreiniging

Op basis van de uitgevoerde bodemonderzoeken is gebleken, dat bij strand Krabbeplaat sprake is van een 'ernstige' bodemverontreiniging. De situatie dient gesaneerd te worden. Er is een saneringsplan opgesteld. Deze is aangeboden aan bevoegd gezag. De beschikking wordt op korte termijn verwacht. De sanering is verwerkt in het bestek en wordt gelijktijdig met de kwaliteitsimpuls uitgevoerd.

Bodemverontreiniging - Kwaliteitsimpuls Voorne-Putten

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
244.000	-	-	244.000

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene Reserve	0	16.219	16.219	16.219	0
Totaal	0	16.219	16.219	16.219	0

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Investeringsreserve tbv kredieten	0		20.000	0	-20.000
Totaal	0	0	20.000	0	-20.000

De onttrekking aan de investeringsreserve is € 20.000 lager dan begroot aangezien er op het krediet Realisatie meerjarenperspectief financiën geen uitgaven zijn geweest.

3.3 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rkening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rkening 2018	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	500	500	694	194 N
Totaal lasten	-	500	500	694	194 N
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.521.217	1.548.111	1.727.009	1.195.052	531.957 N
Overige structurele baten	-	975.249	975.249	1.506.657	531.408 V
Totaal baten	2.521.217	2.523.360	2.702.258	2.701.709	549 N
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.521.217	2.522.860	2.701.758	2.701.015	743 N
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.521.217	2.522.860	2.701.758	2.701.015	743 N
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	166.361	828.137	828.137	828.137	-
Onttrekking reserves	6.800	800.000	800.000	800.000	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(159.561)	(28.137)	(28.137)	(28.137)	-
Geactualiseerd resultaat	2.361.656	2.494.723	2.673.621	2.672.878	743 N

Deelnemersbijdragen

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage
Gemeente Nissewaard	651.475	64%
Gemeente Brielle	110.789	11%
Gemeente Hellevoetsluis	159.045	16%
Gemeente Westvoorne	94.845	9%
	1.016.154	100%
Bijdrage i.h.k.v. strandjes Haringvliet	178.898	
	1.195.052	

Toelichting:
Geen bijzonderheden

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene Reserve	70.261	28.137	28.137	28.137	0
Investeringsreserve		800.000	800.000	800.000	0
Reserve Kwaliteitsimpuls Gebieden	96.100				0
Totaal	166.361	828.137	828.137	828.137	0

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene Reserve	6.800	800.000	800.000	800.000	0
Totaal	6.800	800.000	800.000	800.000	0

Toelichting:
Geen bijzonderheden.

3.4 Overhead

Wat hebben we bereikt?

Gewerkt wordt aan kwalitatief hoogwaardige bestuurlijke en juridische advisering aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het recreatieschap;
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het recreatieschap;
- financieel beleid, begroting en verantwoording;
- voorbereiden van bestuursvergaderingen inclusief een verslaglegging van bestuursvergaderingen en het zorgdragen voor het uitvoeren van de actiepunten.

Daarbij is rekening gehouden met wat speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het recreatieschap. Dit netwerk bestaat uit de deelnemers aan het recreatieschap, het ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en de stakeholders in de gebieden.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

De ondersteuning van het dagelijks en het algemeen bestuur in het jaar 2018 vond plaats door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten;
2. Juridische ondersteuning en advisering;
3. Financiën.

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuursproducten omvatten:

- Het voorbereiden en plannen van bestuursvergaderingen;
- Het verslagleggen van bestuursvergaderingen en het (laten) uitvoeren wat afgesproken is;
- Het signaleren van knelpunten in de uitvoering en het aandragen van oplossingen;
- Eerste aanspreekpunt zijn voor deelnemende gemeenten, interne ambtelijk organisatie en stakeholders voor alle zaken/ projecten die in schapsverband spelen;
- Het vertegenwoordigen van het schapsbestuur in ambtelijke en bestuurlijke netwerken en gremia van de deelnemers.

Het dagelijks bestuur heeft in 2018 zes keer vergaderd en het algemeen bestuur vier keer. Diverse onderwerpen zijn in het afgelopen jaar de revue gepasseerd. Waar het begin van het jaar de evaluatie van de samenwerking tussen recreatieschap Voorne-Putten en Staatsbosbeheer een terugkerend onderwerp was, had de rest van het jaar betrekking op onderwerpen ten aanzien van een structuurwijziging, zoals het – met ingang van 2019 – door de deelnemende gemeenten invullen van bestuursondersteuning. Ten gevolge van de landelijk actuele en voortschrijdende essentaksterfte is het Planmatig beheer Bos en aanpak essentaksterfte met regelmaat aan de orde geweest. De aanpak van zieke bomen is zoveel mogelijk gecombineerd met toch al noodzakelijk bosonderhoud en tegelijk is omvorming van het bestaande bos naar meer natuurlijk en voor de recreant interessanter bos ingezet. Ook heeft het bestuur diverse besluiten genomen over (nieuwe) kwaliteitsimpulsen, te weten de Kwaliteitsimpuls Oostvoornse meer, de Kwaliteitsimpuls Voorne-Putten, de Kwaliteitsimpuls

Quackstrand en een komende Kwaliteitsimpuls aan de steigers in de Bernisse en het Brielse meer.

De gebruikelijke financiële stukken zijn voorbereid en ter besluitvorming aangeboden. Aanvragen voor subsidiebijdragen 2019 van Provincie Zuid-Holland en gemeente Rotterdam zijn verstuurd.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Bestuursproducten	Lasten	101.645	110.200	110.200	102.263	7.937 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(101.645)	(110.200)	(110.200)	(102.263)	7.937 V

Toelichting:

In de begroting is voor de post bestuursproducten rekening gehouden met representatiekosten, drukwerk en abonnementen. Er is terughoudend met deze budgetten omgegaan hetgeen resulteert in een onderschrijding van € 7.937.

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de (algemene) juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht en het implementeren, toepassen en evalueren van wet- en regelgeving relevant voor de gemeenschappelijke regeling (Wet gemeenschappelijke regelingen en Algemene wet bestuursrecht). Ook het behandelen van bezwaar- en beroepzaken en zaken op grond van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en Wet Bibob (Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), behoren tot de juridische ondersteuning en advisering. En daarnaast advisering over aansprakelijkheden.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Juridische ondersteuning en advisering	Lasten	14.774	16.400	16.400	13.200	3.200 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(14.774)	(16.400)	(16.400)	(13.200)	3.200 V

Toelichting:

Naast de standaarddienstverlening is er een bedrag begroot voor extern advies. Hiervan is in 2018 geen gebruik gemaakt.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het verzorgen van de financiële administratie van de gemeenschappelijke regeling: tijdige en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;
- Het incasseren van gelden als gevolg van verkoop, heffing en/of in privaatrechtelijke overeenkomsten overeengekomen vergoedingen;
- Het uitvoeren van de interne controle gericht op getrouwheid en rechtmatigheid op financieel gebied, waarbij de nadruk ligt op 'inkoop en aanbestedingen', het betalingsverkeer en de volledigheid van huur- en erfpachtopbrengsten;

- Het toetsen van bestuursvoorstellen op incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- Het voeren van periodieke budgetgesprekken met en adviseren van budgethouders en projectleiders;
- Het opstellen van de planning & control producten, zoals begroting, najaarsrapportage en jaarstukken;
- Het voorbereiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidie-controles, jaarrekeningcontrole);
- Werkzaamheden op het gebied van BTW- en vennootschapsbelastingplicht.

Product		Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Financiën	Lasten	72.242	74.000	76.142	75.281	861 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(72.242)	(74.000)	(76.142)	(75.281)	861 V

Toelichting:
Geen bijzonderheden.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Algemene Reserve tbv dekking kredieten	29.700	8.000	29.116	18.529	-10.587
Totaal	29.700	8.000	29.116	18.529	-10.587

Kredieten

Evaluatie samenwerkingsovereenkomst

Begin 2018 is conform de samenwerkingsovereenkomst tussen Provincie Zuid-Holland, Staatsbosbeheer en het recreatieschap Voorne-Putten een evaluatie uitgevoerd. De evaluatie is goed verlopen. De activiteiten welke onder dit krediet vallen zijn volledig afgerond, het krediet kan worden gesloten.

Evaluatie samenwerkingsovereenkomst VPR-SBB-PZH

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
24.000		18.253	5.747

50% Van deze kosten worden doorbelast worden aan Staatsbosbeheer.

Actualisatie overeenkomsten Haringvlietsluizen/Quackstrand

Eind 2018 heeft een verkennend gesprek met Rijkswaterstaat (eigenaar) plaats gevonden. In 2019 wordt dit dossier verder vervolgd.

Actualisatie overeenkomsten Haringvlietsluizen/Quackstrand

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
7.500			7.500

Krediet Kwartiermaker/secretaris a.i.

Eind 2018 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de kwartiermaker en een secretaris a.i. benoemd. Ter financiering is een krediet ingesteld, dit krediet zal in 2018 en 2019 worden ingezet en afgerond.

Secretaris en kwartiermaker Recreatieschap

Totale investeringsbedrag	Uitgaven t/m 2017	Uitgaven 2018	Restant krediet
18.804	-	9.402	9.402

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het recreatieschap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd of ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het recreatieschap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van de toereikendheid van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

Vervallen risico's				
Risico's	Aard van het risico	Financiële omvang risico	Kans van optreden	Impact (uitgaande van vier jaar)*
Beheer nieuwe recreatieve voorzieningen project Toeristisch-recreatieve impuls Oostvoornse Meer	Vervallen. De beperking in beheerlasten zijn in het definitief ontwerp, in overleg met de gemeente Westvoorne, verwerkt waarmee het ontwerp passend bij het beheerbudget is gemaakt.			
1. Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen	Verhoging incidentele en structurele lasten.	p.m.	Laag	p.m.
Totaal		€ p.m.		€ p.m.

* De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Beschrijving openstaande risico's

1. Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn inmiddels in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2015 en de realisatie 2016. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten, vallend onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Voor de overige activiteiten is ook geen sprake van een fiscale onderneming omdat geen sprake is van structurele vermogensoverschotten of wordt het standpunt ingenomen dat een vrijstelling kan worden toegepast, zodat geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

Aangezien het ingenomen standpunt van de recreatieschappen (nog) niet is afgestemd met de Belastingdienst, blijft de vennootschapsbelasting een beperkt risico. Dit is niet te kwantificeren en wordt derhalve beschouwd als een pro memorie-post.

Ratio Weerstandsvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen.

De stand van de Algemene Reserve is per eind 2018 ca. € 2,0 miljoen

Rekening houdend met het voorstel van de resultaatbestemming (ca. 4.100 euro) van deze jaarrekening en de claims (ca. 10.000 euro) bedraagt de Algemene Reserve ca. € 2,0 mln. De gekwantificeerde risico's zijn op PM gesteld. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen BBV

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat de jaarstukken de kengetallen weergeven.

De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Rekening 2018
netto schuldquote	-81%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-81%
solvabiliteitsratio	32%
structurele exploitatieruimte	4%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" worden ook de verstrekte leningen meegenomen. Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld. Ten opzichte van 2017 (-125%) is de positie verbeterd. Dit wordt mede veroorzaakt door een aflossing op de lopende leningen.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het recreatieschap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen is ongeveer gelijk aan dat van 2017, echter is het totale vermogen gestegen als gevolg van een ontvangen afkoopsom. Hierdoor is de solvabiliteitsratio ten opzichte van 2017 (41%) gedaald, maar nog steeds ruim positief.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten. Het percentage is positief, wat betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van de leningen) te dekken.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het recreatieschap om duurzaam gebruik mogelijk te maken.

Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande uitgaven voor meerjarig duurzaam onderhoud.

Het Terrein Beheer Model wordt periodiek herijkt. In het algemeen eens per vier jaar. In 2015 is het TBM voor het laatst herijkt, in de loop van 2019 zal TBM opnieuw herijkt worden. Dit kan gevolgen hebben voor de budgetten van regulier onderhoud, van groot onderhoud en voor vervangingsinvesteringen.

Voorziening groot onderhoud

De geplande uitgaven van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het recreatieschap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de voorziening groot onderhoud verantwoord.

Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is. In 2015 heeft voor het laatst een herijking van TBM plaatsgevonden die tot een nieuwe dotatie heeft geleid.

Programma groot onderhoud

Binnen het programma Groot Onderhoud waren in 2018 de volgende projecten aan de orde:

Uitvoering groot onderhoud Bos & Beplanting:

In 2018 is voor het eerst houtoogst uitgevoerd in samenwerking met het team Hout van Staatsbosbeheer. Daarbij worden de boswerkzaamheden uitgevoerd per werkblok, in een cyclus van 6 jaar. Elk werkblok wordt dus één keer per 6 jaar onder handen genomen. In een 'schouw' vooraf wordt bepaald of er bijvoorbeeld een dunning moet plaatsvinden, eindkap of geen maatregel. Hierbij wordt dus meer dan voorheen toekomstgericht naar het bos gekeken. Maatregelen staan in het teken van behoud en/of ontwikkeling van duurzaam bos op de langere termijn. In 2018 is de uitvoering van werkblok 1 (Brielse Meer oost) gestart:

- Het gedeelte waar het meeste werk in zit (noordkant) kon in 2018 afgerond worden. Vanwege de Essentaksterfte is de oogst veel groter dan in een reguliere werkgang.
- Op het eiland Middenplaat is vooralsnog geen houtoogst uitgevoerd. De kosten voor afvoer van hout over het water zijn hoog. Hier wordt een separaat plan voor ontwikkeld waarbinnen een beperktere kap zal plaatsvinden welke bekostigd zal worden vanuit het regulier onderhoud. De beperktere aanpak betekent ook dat keuzes moeten

worden gemaakt in het kader van de veiligheid i.v.m. zieke essen. Het voorstel is om een gedeelte van de paden af te sluiten en het eiland gedeeltelijk te extensiveren in het voordeel van natuurontwikkeling. Dit staat ook in lijn met het verwijderen van een deel van de steigers aldaar. Bosonderhoud zal zich beperken tot de veiligheidszones rondom havens en enkele paden. Zodoende blijft dit werk uitvoerbaar en financieel haalbaar/verantwoord.

- Het resterende deel van werkblok 1 aan de zuidzijde van het Brielse Meer wordt in februari 2019 opgestart. Begonnen wordt met de delen rond strandtent Breezze bij de Brielse Brug, in verband met komende uitvoering van de kwaliteitsimpuls op deze plek.
  - o Werkblok 2 (Bernisse-zuid) is voor een deel al uitgevoerd in 2017. Het resterende deel van werkblok 2 zal worden herpland en meegenomen in een volgend werkblok.
  - o Intussen hebben ook voorbereidende werkzaamheden voor werkblok 3 (Brielse Meer West) plaatsgevonden. Uitvoering boswerk is gepland voor najaar 2019.

Asfaltwerkzaamheden:

Uitvoering grootschalig asfalteringsproject Brielse Meer, Bernisse en Oostvoornse Meer. Betreft het opknappen en opnieuw asfalteren van diverse fietspaden en wegen. Het grootste deel van met name de fietspaden is opnieuw geasfalteerd. Hiermee is een enorme inhaalslag gerealiseerd. Hierbinnen zijn ook enkele parkeerplaatsen integraal opgeknapt (Bernisse Zuidland en Oostvoornse Meer zuid).

Renovatie steigers:

Opknappen, vernieuwen en verwijderen steigers Brielse Meer en Bernisse: slechte steigers (die niet meer zijn opgenomen in het onderhoudsprogramma vanwege bezuinigingen 2010), zijn verwijderd, voor zover deze geen onderdeel uitmaakten van de besluitvorming (heroverweging) door het Recreatieschap. Verder werden tientallen steigers opgeknapt en vernieuwd. Dit werk loopt door in 2019 waarbij ook steigers worden opgeknapt waarvoor het Recreatieschap recent een krediet heeft verstrekt.

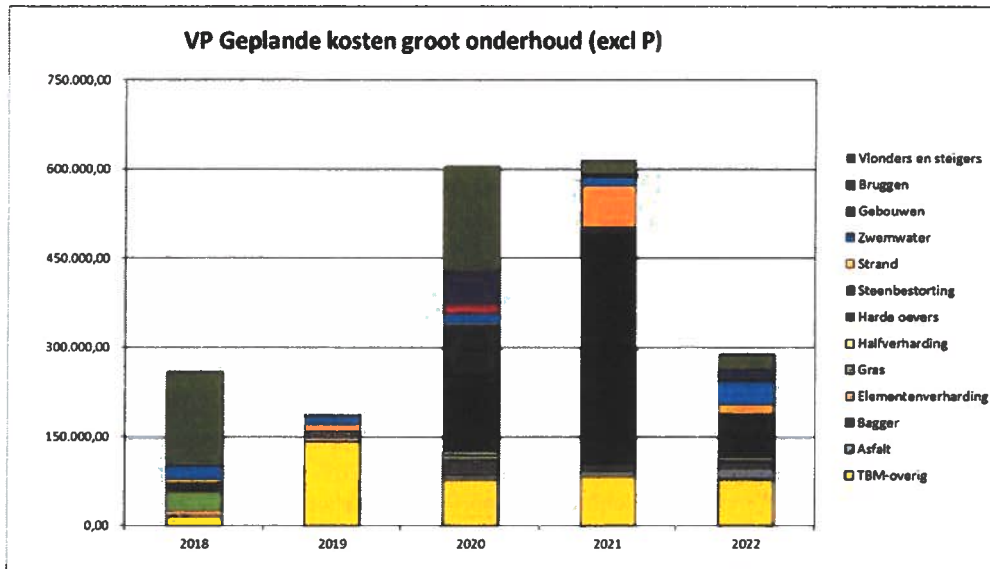
Overige Groot onderhoudswerkzaamheden:

herstel valondergronden speeltoestellen, herstel onderwatertaluds zwemwater, groot onderhoud gras (aanbrengen grasbetontegels bij inritten in gras).

Al met al konden in 2018 grote stappen gezet worden in de verbetering van de kwaliteit van de gebieden. Met name het boswerk (in combinatie met de herplant in 2019), het nieuwe asfalt en de nieuwe steigers dragen daar aan bij.

De meerjarenonderhoudsplanning is gerelateerd aan het Terrein Beheer Model en de daarin opgenomen doeltypes. Sommige doeltypes kennen fluctuaties in de uitgaven en vragen een planning met een meerjarenperspectief. Deze doeltypes zijn ondergebracht in specifieke categorieën, zoals baggeren of asfalt. In de staafdiagram zijn de geplande uitgaven (alleen de materiële lasten) op de verschillende categorieën weergegeven.

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud te zien voor de komende jaren.

Stand voorziening	2018	2019	2020	2021	2022
Stand voorziening per 1/1	2.686.325	1.811.699	1.806.450	1.969.759	2.122.207
Dotatie	902.187	902.187	902.187	902.187	902.187
Onttrekking	1.776.813	907.436	738.878	749.739	353.161
Stand voorziening per 31/12	1.811.699	1.806.450	1.969.759	2.122.207	2.671.233

4.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is bij ministeriële regeling vastgesteld op 8,5 % van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. In 2018 zijn geen kasgeldleningen afgesloten.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's. In 2018 zijn geen vaste geldleningen aangegaan. Er zijn op balansdatum 2018 vier uitstaande geldleningen zonder renteherziening gedurende de looptijd. Er is geen sprake van herfinanciering. Derhalve is er geen renterisico. Ten aanzien van het risicobeheer van de huidige leningen zijn er geen beleidsvoornemens. Het renteresultaat is gelijk aan de rentelasten en bedraagt 88.272 euro. Tevens is er geen sprake van een financieringsbehoefte.

Schatkistbankieren

Bij het schatkistbankieren wordt dagelijks het saldo bij een vastgesteld drempelbedrag overgeboekt op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Omgekeerd kan het saldo ook worden aangevuld ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. In 2018 is het drempelbedrag van € 250.000 niet overschreden. Zie verder het overzicht in de toelichting op de balans, onderdeel Schatkistbankieren.

4.4 Grondbeleid

Algemeen

Het dagelijks bestuur van het recreatieschap heeft begin 2016 de nota grondbeleid vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten centraal staan:

- Grond is een middel en geen doel.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt financiële optimalisatie nagestreefd.
- Met de inzet van grond wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen – actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie.
- Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap neemt in beginsel niet risicodragend deel in gebieds- en vastgoedontwikkelingen en niet zelf grond- of opstalexploitaties voert.
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Ter actualisatie is eind 2017 de grondprijzbrief 2018 vastgesteld door het dagelijks bestuur.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting, zulks in relatie tot de met eigendom/erfpacht samenhangende kosten. Door het aanhoudende herstel van de economie neemt de investeringsbereidheid bij ontwikkelende partijen toe. Een voorbeeld hiervan is de voorgenomen herontwikkeling van camping Natukreek.

Schapsspecifiek

In programma 2 van de jaarrekening wordt ingegaan op de specifieke grond- en vastgoedontwikkelingen in het schap en de daarbij gerealiseerde resultaten. Daarnaast wordt verwezen.

Grondpositie

Grondpositie per 31 december 2018:

Oppervlakte:	31-12-2017	31-12-2018*	Toelichting mutatie:
Eigendom	624 ha	624 ha	percelen provincie Zuid Holland
Erfpacht	89 ha	132 ha	n.v.t
Totaal	713 ha	756 ha	

*Afgerond op hele getallen

Deze tabel betreft de grondpositie. Hierin zijn niet meegenomen de gronden die het schap op basis van persoonlijke overeenkomsten (o.a. huur) in gebruik en onderhoud heeft. Peildatum voor deze tabel is de kadastrale registratie per 31 december 2018.

4.5 Bedrijfsvoering

De afspraken over de dienstverlening aan het schap zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Recreatieschap Voorne-Putten-Rozenburg, Staatsbosbeheer en de provincie Zuid-Holland voor 2017 en 2018.

De activiteiten die in het kader van de reguliere dienstverlening worden uitgevoerd, zijn per programma toegelicht in de programmaverantwoording.

Evenals 2017 stond 2018 in het teken van de integratie en verbetering van de werkprocessen/bedrijfsvoering omtrent de werkzaamheden voor de Recreatieschappen binnen Staatsbosbeheer. Deze lijn zal worden doorgetrokken en een verdere professionaliseringsslag zal op onderdelen plaatvinden. Hierbij staat het inkoopproces, project control en het vereenvoudigen van processen in het algemeen centraal. In het kader van professionalisering zal aandacht worden besteed aan gerichte opleidingen in relatie tot de intern bij Staatsbosbeheer aanwezige expertise.

De personele component van de dienstverlening door Staatsbosbeheer blijkt uit de volgende tabel:

Productomschrijving	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Totaal
Gebiedsbeheer	495.900				495.900
Economisch beheer	56.800				56.800
Regelgeving & handhaving	418.800				418.800
Communicatie	11.700				11.700
Planvorming & gebiedsontwikkeling		121.200			121.200
Bestuursproducten				100.400	100.400
Juridische ondersteuning & advisering				13.200	13.200
Financiën				62.000	62.000
Subtotaal	983.200	121.200	0	175.600	1.280.000
Dienstverlening in uitgaven voorziening	254.924				254.924
Groot Onderhoud					
Dienstverlening inzake kredieten	109.934	27.136			137.070
Totaal	1.348.058	148.336	0	175.600	1.671.994

JAARREKENING 2018

5.1 Balans per 31 december 2018

ACTIVA	31 december 2018	31 december 2017
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.373.010	1.976.319
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.922.161	1.658.066
Investerings met economisch nut	450.849	318.253
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.076.344	7.227.296
Vorderingen op openbare lichamen	316.287	310.407
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < dan 1 jaar	8.733.713	6.885.239
Overige vorderingen	26.344	31.650
Liquide middelen	58.837	101.351
Banksaldi	58.837	101.351
Overlopende activa		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	279.200	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	265.618	72.823
Totaal	12.053.009	9.377.789

PASSIVA	31 december 2018	31 december 2017
Vaste passiva		
Eigen vermogen	3.908.655	3.883.668
Algemene reserve	1.969.001	3.156.817
Bestemmingsreserves	1.881.286	537.930
Gerealiseerde resultaat	58.368	188.921
Voorzieningen	1.811.699	2.686.325
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.811.699	2.686.325
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.923.919	2.056.663
Waarborgsommen	89.303	91.503
Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht	1.030.000	-
Onderhandse leningen van: - binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.804.616	1.965.160
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	955.404	201.436
Overige schulden	955.404	201.436
Overlopende passiva	2.453.332	549.697
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	383.738	93.514
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen 'voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.038.175	419.943
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	31.419	36.240
Totaal	12.053.009	9.377.789

5.2 Overzicht van baten en lasten 2018

Programma	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	3.061.091	3.224.282	3.400.055	3.368.302	31.753 V
Programma Ontwikkelingen	121.100	121.200	121.200	121.200	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	500	500	694	194 N
Overhead	188.661	200.600	202.742	190.744	11.998 V
Totaal lasten	3.370.852	3.546.582	3.724.497	3.680.940	43.557 V
Baten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	984.735	1.062.578	1.067.154	1.082.512	15.358 V
Programma Ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	2.521.217	2.523.360	2.702.258	2.701.709	549 N
Overhead	-	-	-	-	-
Totaal baten	3.505.952	3.585.938	3.769.412	3.784.221	14.809 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	135.100	39.356	44.915	103.281	58.366 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	51.346	-	-	-	-
Diverse baten	164.727	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	113.381	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	178.202	8.000	681.757	427.072	254.685 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	8.743	-	392.947	348.779	44.168 N
Saldo kredieten	(169.459)	(8.000)	(288.810)	(78.293)	210.517 V
Totaal saldo van baten en lasten	79.023	31.356	(243.895)	21.988	268.883 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	208.361	1.447.479	1.453.038	1.453.038	-
Onttrekking reserves	318.259	1.416.123	1.696.933	1.486.419	210.514 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	109.898	(31.356)	243.895	33.381	210.514 N
Gereliseerd resultaat	188.921	-	-	58.368	58.368 V

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en –baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en – baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk

nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke sector daarvoor geven. Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gepresenteerd in afgeronde bedragen van € 1.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Het bestuur heeft een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke toekomstscenario's voor het recreatieschap. Gekozen is het schap met vier deelnemers voort te zetten. De huidige waarderingsgrondslagen zijn voor 2018 gehandhaafd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de daarop verrichte lineaire afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijvingen geschieden op basis van de verkrijgings- of aanschaffingsprijs en de geschatte economische levensduur. Gronden uitgegeven in erfpacht worden gewaardeerd conform de daarvoor geldende regels in de notitie erfpacht van de BBV.

De volgende richtlijnen zijn grotendeels gehanteerd voor de afschrijvingstermijnen:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- bedrijfsgebouwen	25-35 jaar
- grond- weg- en waterbouwkundige werken	35 jaar
- overige materiële vaste activa	30 jaar

Het BBV onderscheidt de navolgende investeringen:

1. Investeringen met economisch nut
2. Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings met economisch nut

Investerings hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings met economisch nut boven € 25.000 worden geactiveerd.

Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten m.i.v. 1 januari 2018 worden geactiveerd. De richtlijn is dat investerings met een maatschappelijk nut boven € 25.000 worden geactiveerd.

Indien investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, vindt de afschrijving hiervan eveneens lineair plaats. Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die voor het begrotingsjaar 2018 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderings worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De banksaldi worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa (nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Dit betreft de Algemene Reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Voorzieningen

De onderhoudsegalisatievoorzienings zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren grootonderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

De voorzienings van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva
Deze posten worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en Terreinen	1.064.451	0	0	0	0	0	1.064.451
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	498.911	0	0	46.953	0	0	451.958
Overige materiële activa	94.705	0	0	10.519	0	0	84.185
Ten laste van Afschrijvingsreserve afschrijving op basis van gewijzigde wetgeving Grond- weg- en waterbouwkundige werken	0	321.566	0	0	0	0	321.566
	1.658.066	321.566	0	57.472	0	0	1.922.161

Investerings met een economisch nut

Van de gronden die in eigendom zijn van Recreatieschap Voorne Putten (totaal 620 ha, 87% van 709 hectaren totaal beheergebied) zijn enkele gronden uitgegeven in erfpacht, met name aan exploitanten. Dit leidt jaarlijks tot erfpachtopbrengsten. Met deze exploitanten zijn langdurige erfpachtcontracten afgesloten. In 2018 hebben geen transacties plaatsgevonden waarbij erfpachtovereenkomsten voor meerdere jaren of eeuwigdurend zijn afgekocht.

Investerings met een economisch nut	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2018
Bedrijfsgebouwen	194.641	0	0	15.976	0	0	178.665
Overige materiële activa	123.612	148.572	0	0	0	0	272.184
	318.253	148.572	0	15.976	0	0	450.849

Viottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	2018	2017
Debiteuren	316.287	310.407
Saldo	316.287	310.407

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

	2018	2017
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	8.733.713	6.885.239
Totaal	8.733.713	6.885.239

Sinds 2014 is het schatkistbankieren van toepassing. Hieronder zijn de bedragen weergegeven die op kwartaalbasis in de schatkist zijn aangehouden en de drempel die van toepassing was. De drempel is in 2018 niet overschreden.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	250			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	99	98	93	92
Ruimte onder het drempelbedrag	-151	-152	-157	-158
Overschrijding van het drempelbedrag				

Er is geregeld dat op de bankrekening van het schap niet meer saldo kan staan dan het drempelbedrag. Dagelijks wordt het saldo bij een vooraf vastgesteld bedrag automatisch overgeboekt (afroming) naar de rekening-courant die het schap heeft bij 's Rijks schatkist.

Overige vorderingen

	2018	2017
Debiteuren	26.344	31.650
Saldo	26.344	31.650

Liquide middelen

Banksaldi

	2018	2017
Rekening-courant bank	58.837	101.351
	58.837	101.351

au

Overlopende activa

- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Project	Saldo 1-1-2018	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Rijksbijdrage				
Natuurmonumenten		8.632		8.632
SNL bosbijdrage		25.000		25.000
		33.632		33.632
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Inrichting Oostvoornse Meer		88.994		88.994
Kwaliteitsimpuls Vaarnetwerk LT Bernisse		10.880		10.880
Kwaliteitsimpuls Quackstrand LT Haringvliet		139.162		139.162
Kwaliteitsimpuls Quackstrand Gem. Hellevoetsluis		6.532		6.532
		245.568		245.568
Totaal	0	279.200	0	279.200

- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

	2018	2017
Subsidie natuurbeheer		8.536
Bijdrage kwaliteitsimpuls Quackstrand	17.066	
Vooruitbetaald	20.447	19.776
Nog door te belasten	3.619	3.385
Compensabele BTW	162.899	35.131
Nog te ontvangen	49.920	5.995
Ondernemers BTW	11.667	
	265.618	72.823

De kwaliteitsimpuls Quackstrand heeft meerdere financierders en komt derhalve op meerdere plekken in de balans voor als overlopende activa.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2018 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2018	Bestemming Resultaat 2017	Toevoegingen in 2018	Onttrekkingen in 2018	Stand per 31-12-2018
Algemene Reserve	3.156.817	188.921	49.915	1.426.652	1.969.001
Bestemmingsreserves					
Investeringsreserve	176.038	0	800.000	59.767	916.271
Reserve Kwaliteitsimpuls gebieden	1.100		0	0	1.100
Reserve Rotterdamse Reddingsbrigade	210.000		42.000	0	252.000
Reserve Vervangingsinvesteringen	150.792		0	0	150.792
Afschrijvingsreserve	0		561.123	0	561.123
Totaal bestemmingsreserves	537.930	0	1.403.123	59.767	1.881.286
Totaal	3.694.747	188.921	1.453.038	1.486.419	3.850.287

 ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

	2018	2017
Saldo 1 januari	3.156.817	3.210.886
Bij: bestemming resultaat jaarrekening 2017	188.921	
Af: nadelig resultaat jaarrekening 2016		-30.172
Bij: toevoegingen	49.915	70.261
Af: Onttrekkingen	1.426.652	94.158
Saldo 31 december	1.969.001	3.156.817

Specificatie toevoegingen:

- resultaat begrotingssaldo 2018	28.137
- toevoeging meerjarenfinanciering	16.219
- resultaat najaarsrapportage 1e begrotingswijziging	5.559
Totaal toevoegingen	49.915

Specificatie onttrekkingen:

- onttrekking naar investeringsreserve cf. begroting 2018	800.000
- onttrekking naar afschr.reserve Landtong cf. begroting 2018	47.000
- onttrekking naar afschrijvingsreserve cf. begroting 2018	561.123
Kredieten:	
- evaluatie samenwerking	18.529
Totaal onttrekkingen	1.426.652

BESTEMMINGRESERVES

a) Investeringsreserve

Het doel van de investeringsreserve is het dekken van de kosten van nieuwe investeringen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	176.038	304.037
Bij: toevoegingen	800.000	0
Af: Onttrekkingen	59.767	127.999
Saldo 31 december	916.271	176.038

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging vanuit Algemeen reserve cf. begroting 2018	800.000
Totaal toevoegingen	800.000

Specificatie onttrekkingen:

Kredieten:	
- kwaliteitsimpuls 2018	59.767
Totaal onttrekkingen	59.767

b) Reserve Kwaliteitsimpuls gebieden

Deze reserve is gevormd voor het dekken van de kosten van nieuwe ontwikkelingen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	1.100	1.102
Bij: toevoegingen	0	96.100
Af: Onttrekkingen	0	96.102
Saldo 31 december	1.100	1.100

c) Reserve Rotterdamse Reddingsbrigade

Deze reserve is bestemd voor het dekken van de kosten van vervangingsinvesteringen voor de Rotterdamse Reddingsbrigade. Jaarlijks wordt hiervoor een bijdrage van € 42.000 van de gemeente Rotterdam ontvangen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	210.000	168.000
Bij: toevoegingen	42.000	42.000
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	252.000	210.000

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging reserve R'damse Reddingsbrigade	42.000
Totaal toevoegingen	42.000

d) Reserve Vervangingsinvesteringen

Deze reserve is gevormd als dekking voor de toekomstige vervangingsinvesteringen.

	2018	2017
Saldo 1 januari	150.792	150.792
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	150.792	150.792

e) Afschrijvingsreserve

Deze reserve is gevormd om de te activeren componenten af te schrijven.

	2018	2017
Saldo 1 januari	0	
Bij: toevoegingen	561.123	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	561.123	0

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging vanuit de Algemene reserve cf. begroting 2018

Totaal toevoegingen

561.123
561.123

GEREALISEERD RESULTAAT

Gerealiseerd resultaat

	2018	2017
Gerealiseerd resultaat	58.368	188.921
	58.368	188.921

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2018 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2018	Toevoegingen in 2018	Onttrekkingen in 2018	Stand per 31-12-2018
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.686.325	902.187	1.776.813	1.811.699
Totaal	2.686.325	902.187	1.776.813	1.811.699

ONDERHOUDSEGALISATIEVOORZIENINGEN

Onderhoudsegalisatievoorziening

Het doel van deze voorziening is het gelijkmatig verdelen van de lasten van groot onderhoud over de jaren. Hiertoe wordt jaarlijks een gelijkblijvende dotatie ten laste van de exploitatie gebracht. De werkelijke grootonderhoudskosten worden direct ten laste van de voorziening verantwoord.

	2018	2017
Saldo 1 januari	2.686.325	2.399.471
Bij: toevoegingen	902.187	783.700
Af: Aanwendungen	1.776.813	496.846
Saldo 31 december	1.811.699	2.686.325

Specificatie toevoegingen:

- dotatie conform begroting 2018	784.500
- dotatie conform 1e begrotingswijziging	117.687
- correctie dotatie jaarovergang	-7.716
Totaal toevoegingen	902.187

Specificatie aanwendungen:

- uitgevoerde werkzaamheden GO	1.776.813
Totaal aanwendungen	1.776.813

Het verschil in uitgaven wordt in hoofdzaak verklaard door:

- dat asfalteringswerkzaamheden van de jaarschijf 2017 in 2018 zijn uitgevoerd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Waarborgsommen

	2018	2017
Boekwaarde 1 januari	91.503	91.484
Vermeerderingen	1.600	3.800
Aflossingen	3.800	3.781
Saldo 31 december	89.303	91.503

Toelichting: dit betreft met name een borgsom van een projectontwikkelaar in verband met het bouwrijp maken van gronden. Er is geen sprake van een rentelast.

Vooruitontvangen afkoopsommen erfpacht

	2018	2017
Boekwaarde 1 januari	0	
Vermeerderingen	1.030.000	
Aflossingen	0	
Saldo 31 december	1.030.000	0

Toelichting: dit betreft een ontvangen afkoopsom op een afgesloten erfpachtcontract in 2017.

- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

	2018	2017
Saldo per 1 januari	1.965.160	2.124.485
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	160.544	159.325
Saldo per 31 december	1.804.616	1.965.160

De rentelasten in het boekjaar bedragen € 88.272.

Viottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

- Overige schulden

	2018	2017
Crediteuren	955.404	201.436
Totaal	955.404	201.436

In de laatste twee weken van het jaar zijn er veel facturen binnengekomen die door de verhuizing niet meer met de laatste betaling (20 december) mee konden. Het betrof voornamelijk facturen voor de dienstverleningsfacturen voor december, facturen voor verwijderen en herstellen steigers en een factuur voor asfalteringswerkzaamheden.

Overlopende passiva

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

	2018	2017
Nog te ontvangen facturen	165.059	11.570
Ondernemers BTW		2.261
Nog te betalen rente geldlening	25.765	28.007
Nog te betalen bedragen	192.914	51.676
Totaal	383.738	93.514

Nog te ontvangen facturen:

Het verschil wordt voornamelijk verklaard doordat de dienstverleningsfactuur (kredieten en groot onderhoud) voor het 4de kwartaal nog niet ontvangen was in 2018 (opgenomen onder nog te betalen bedragen) en een nog te verwachten factuur betreffende onderhoud strandjes bij het Haringvliet (opgenomen onder nog te ontvangen facturen).

- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

De specificatie van deze balanspost is als volgt:

Project	Saldo 1-1-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2018
Rijksbijdrage				
Compensatiegelden A15	269.827		37.283	232.544
Zandsuppletie Quackstrand		1.680.992	40.737	1.640.255
	269.827	1.680.992	78.020	1.872.799
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Hygiënebestek Maasvlakte 2	79.970		79.970	0
Hygiënebestek januari t/m april 2018	53.333	53.333	53.333	53.333
Rotterdamse Reddingsbrigade	16.813	3.869		20.682
Kwaliteitsimpuls Vaernetwerk LT Hellevoetsluis		75.000	19.784	55.216
Kwaliteitsimpuls Quackstrand LT Hellevoetsluis		50.000	13.855	36.145
	150.116	182.202	166.942	165.376
Totaal	419.943	1.863.194	244.962	2.038.175

- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

	2018	2017
Havenbedrijf Rotterdam afkoop ingroeiregeling Calandpark	26.107	33.285
Vergunningen	5.312	2.955
Totaal	31.419	36.240

Toelichting: de vooruit ontvangen bedragen per ultimo 2018 worden in 2019 als baat verantwoord.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende verplichtingen

De meerjarige contracten zijn geïnventariseerd. Het betreft met name contracten voor groot onderhoud en meerjarige bestekken voor regulier onderhoud (bv hygiëne, gras en water).

De belangrijkste resterende verplichtingen (> € 100.000) per eind 2018 voor dit schap zijn:

- * Bestek regulier onderhoud gras en water € 466.000
- * Bestek regulier onderhoud hygiëne € 194.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die de jaarcijfers beïnvloeden.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2018

Programma – Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Programma Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Inrichting, beheer en exploitatie	2.636.513	2.793.282	2.957.055	2.937.802	19.253 V
Regelgeving & handhaving	406.400	407.600	419.600	418.800	800 V
Communicatie	18.178	23.400	23.400	11.700	11.700 V
Totaal lasten	3.061.091	3.224.282	3.400.055	3.368.302	31.753 V
Baten					
Inrichting, beheer en exploitatie	984.735	1.062.578	1.067.154	1.082.512	15.358 V
Regelgeving & handhaving	-	-	-	-	-
Communicatie	-	-	-	-	-
Totaal baten	984.735	1.062.578	1.067.154	1.082.512	15.358 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	(2.076.356)	(2.161.704)	(2.332.901)	(2.285.790)	47.111 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	51.346	-	-	-	-
Diverse baten	164.726	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	113.380	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	139.759	-	568.641	316.416	252.225 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	328.947	256.651	72.296 N
Saldo kredieten	(139.759)	-	(239.694)	(59.765)	179.929 V
Totaal saldo van baten en lasten	(2.002.735)	(2.161.704)	(2.572.545)	(2.243.555)	227.040 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	42.000	603.123	608.682	608.682	-
Onttrekking reserves	281.759	608.123	847.817	667.890	179.927 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	239.759	5.000	239.135	59.208	179.927 N
Geconsolideerd resultaat	(1.762.976)	(2.156.704)	(2.333.410)	(2.206.347)	47.114 V

In totaal is er op dit programma een voordelig resultaat van € 47.114 ontstaan. Hieronder volgt per onderdeel een toelichting.

Inrichting, beheer en exploitatie

Lasten gebiedsbeheer

Het beheerteam heeft in 2018 hoogste prioriteit gegeven aan het voorbereiden en uitvoeren van de bosonderhoud werkzaamheden. Hierdoor zijn enkele werkzaamheden minder intensief uitgevoerd. Gezien onze recente ervaringen met de extra kosten welke het bosonderhoud met zich mee brengt, wordt voorgesteld het resterende budget beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van bosonderhoud. Het betreft hier zowel kapwerkzaamheden als plantwerkzaamheden.

Lasten economisch beheer

In verband met de overdracht van het gebied Uitwaaijer naar het recreatieschap zijn extra kosten gemaakt door een inmeting van het Kadaster. Daarnaast is er advies bij derden ingewonnen ten behoeve van de veranderende regelgeving van de vennootschapsbelasting.

Lasten communicatie

Op de werkschuur van het recreatieschap wordt een informatiepunt ingericht voor bezoekers. In 2018 is veel tijd geïnvesteerd voor het inrichten van dit informatiepunt. Hierdoor is het budget om folders, drukwerk enz. niet besteed. Voorgesteld wordt om dit budget toe te voegen aan het budget van 2019 zodat het informatiepunt ingericht kan worden om de bezoekers van goede informatie over de gebieden van het recreatieschap te voorzien.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
- Bijdragen derden, zie tabel kredieten in programmaverantwoording	256.651	328.947	- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording Beheer	316.416	568.641
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Algemene reserve	608.123	608.123	- Reserve Rotterdamse Reddingsbrigade	42.000	42.000
- Investeringsreserve t.b.v. kredieten	59.765	239.694	- Afschrijvingsreserve	561.123	561.123
			- Algemene reserve	5.559	5.559
Totaal	924.539	1.176.764	Totaal	925.098	1.177.323
Saldo				559	559

Programma – Ontwikkeling

Programma Ontwikkelingen	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	121.100	121.200	121.200	121.200	-
Totaal lasten	121.100	121.200	121.200	121.200	-
Baten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(121.100)	(121.200)	(121.200)	(121.200)	-
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	1	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	1	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	8.743	-	72.000	83.001	11.001 N
Baten kredieten (bijdragen derden)	8.743	-	52.000	83.001	31.001 V
Saldo kredieten	-	-	(20.000)	-	20.000 V
Totaal saldo van baten en lasten	(121.099)	(121.200)	(141.200)	(121.200)	20.000 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	16.219	16.219	16.219	-
Onttrekking reserves	-	-	20.000	-	20.000 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	(16.219)	3.781	(16.219)	20.000 N
Geraaisogd resultaat	(121.099)	(137.419)	(137.419)	(137.419)	-

Toelichting:

De onttrekking aan de investeringsreserve is € 20.000 lager dan begroot aangezien er op het krediet Realisatie meerjarenperspectief financiën geen uitgaven zijn geweest in 2018.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
- Bijdragen derden, zie tabel kredieten in programmaverantwoording	83.001	52.000	- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording Ontwikkeling	83.001	72.000
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Investeringsreserve t.b.v. kredieten	0	20.000	- Algemene reserve	16.219	16.219
Totaal	83.001	72.000	Totaal	99.220	88.219
Saldo			Saldo	16.219	16.219

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	500	500	694	194 N
Totaal lasten	-	500	500	694	194 N
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.521.217	1.548.111	1.727.009	1.195.052	531.957 N
Overige structurele baten	-	975.249	975.249	1.506.657	531.408 V
Totaal baten	2.521.217	2.523.360	2.702.258	2.701.709	549 N
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.521.217	2.522.860	2.701.758	2.701.015	743 N
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.521.217	2.522.860	2.701.758	2.701.015	743 N
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	166.361	828.137	828.137	828.137	-
Onttrekking reserves	6.800	800.000	800.000	800.000	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(159.561)	(28.137)	(28.137)	(28.137)	-
Gerealiseerd resultaat	2.361.656	2.494.723	2.673.621	2.672.878	743 N

Toelichting:
Geen bijzonderheden.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Algemene reserve	800.000	800.000	- Algemene reserve	28.137	28.137
			- Investeringsreserve	800.000	800.000
Totaal	800.000	800.000	Totaal	828.137	828.137
Saldo			Saldo	28.137	28.137

Overhead

Overhead	Rekening 2017	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijziging 2018	Rekening 2018	Resultaat
Lasten					
Bestuurlijke aangelegenheden	188.661	200.600	202.742	190.744	11.998 V
Totaal lasten	188.661	200.600	202.742	190.744	11.998 V
Baten					
Bestuurlijke aangelegenheden	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(188.661)	(200.600)	(202.742)	(190.744)	11.998 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	29.700	8.000	41.116	27.655	13.461 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	12.000	9.127	2.874 N
Saldo kredieten	(29.700)	(8.000)	(29.116)	(18.529)	10.588 V
Totaal saldo van lasten en baten	(218.361)	(208.600)	(231.858)	(209.273)	22.585 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	29.700	8.000	29.116	18.529	10.588 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	29.700	8.000	29.116	18.529	10.588 N
Gerealiseerd resultaat	(188.661)	(200.600)	(202.742)	(190.744)	11.998 V

In de begroting is voor de post bestuursproducten rekening gehouden met representatiekosten, drukwerk en abonnementen. Er is terughoudend met deze budgetten omgegaan hetgeen resulteert in een onderschrijding.

Naast de standaarddienstverlening is er een bedrag begroot voor extern advies. Hiervan is in 2018 geen gebruik gemaakt.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2018	Begroting 2018 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
- Bijdragen derden, zie tabel kredieten in programmaverantwoording	9.126	12.000	- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording Overhead	27.655	41.116
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Algemene reserve t.b.v. kredieten	18.529	29.116	-		
Totaal	27.655	41.116	Totaal	27.655	41.116
Saldo					

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	608.682		608.682	
Programma Ontwikkeling	16.219		16.219	
Algemene dekkingsmiddelen	828.137		828.137	
Programma Overhead	0		0	
Totaal	1.453.038	0	1.453.038	0

Onttrekkingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	847.817	47.000	667.890	47.000
Programma Ontwikkeling	20.000		0	
Algemene dekkingsmiddelen	800.000		800.000	
Programma Overhead	29.116		18.529	
Totaal	1.696.933	47.000	1.486.419	47.000

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op het Natuur- en Recreatieschap van toepassing zijnde regelgeving.

In 2018 is op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten en mandaatregeling, dhr. Thijsen, directeur Staatsbosbeheer, topfunctionaris volgens de WNT. Hij is in loondienst bij Staatsbosbeheer.

De in onderstaande tabellen opgenomen bezoldigingen (kosten) zijn niet als zodanig in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap. De inzet (dienstverlening) valt namelijk onder de dienstverleningsovereenkomst met het Natuur- en Recreatieschap en de hiermee samenhangende kosten zijn conform de begroting 2018 in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap (fixed-price).

Het bezoldigingsmaximum in 2018 is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1a. Leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01-2018 tm 31-12-2018
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	197.410
Beloningen betaalbaar op termijn	20.663
<i>Subtotaal</i>	<i>218.073</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Totale bezoldiging	218.073
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overgangs- regeling
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2017	
bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01-2017 tm 31-12-2017
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	194.503
Beloningen betaalbaar op termijn	19.261
<i>Subtotaal</i>	<i>213.764</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000
Totale bezoldiging	213.764

Op de bezoldiging van de heer S. Thijsen is het overgangsrecht op basis van artikel 7.3 WNT van toepassing. Daarin is opgenomen dat tot en met 31 december 2018 de bezoldiging op het huidige niveau blijft. Daarna volgt een stapsgewijze afbouw tot maximaal 100 % van het bezoldigingsmaximum op 1 januari 2022.

Behalve de heer S. Thijsen zijn er geen topfunctionarissen conform de WNT met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

1b. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	functie(s)	duur van het dienstverband
De heer D.A. Verbeek	voorzitter	Tot 28/06/2018
De heer M. Hamerslag	vicevoorzitter	
Mevrouw P.Y.I. Blok – van Werkhoven	lid Dagelijks Bestuur	
Mevrouw M. Roza-de Pijper	lid Dagelijks Bestuur	
De heer J.W. Mijnans	lid Algemeen Bestuur	
De heer W.A. Sjoukes	lid Algemeen Bestuur	
Mevrouw I.Y. de Groot	lid Algemeen Bestuur	
De heer P.D. Hofman	lid Algemeen Bestuur	
Mevrouw C. Mourik	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer A.L. van der Meij	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer J. Rouss	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer C.D.G. van Leeuwen	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer R.M. van der Kooi	voorzitter	
Mevrouw M. Roza-de Pijper	vicevoorzitter	
De heer A.J. Spoon	lid Dagelijks Bestuur	
De heer M. Hamerslag	lid Dagelijks Bestuur	
De heer H.S.A. Abrahams	lid Algemeen Bestuur	
De heer P. Schop	lid Algemeen Bestuur	
De heer J.W. Mijnans	lid Algemeen Bestuur	
De heer W.A. Sjoukes	lid Algemeen Bestuur	
De heer G.G.J. Rensen	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer I. Bal	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer L. van der Pol	plv. lid Algemeen Bestuur	
De heer T.I. Fransman	plv. lid Algemeen Bestuur	

In de kolom "duur van het dienstverband" is de duur van het bestuurslidmaatschap vermeld. De genoemde vergoedingen zijn over 2018 nihil en liggen dus onder de daarvoor gestelde wettelijke grens van € 189.000.

Samenstelling van het bestuur in het verslagjaar

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de leden van het Dagelijks Bestuur en de leden van het Algemeen bestuur van het recreatieschap Voorne-Putten op 31 december 2018.

Leden Dagelijks Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Functie
De heer R.M. van der Kooi	Gemeente Brielle	Voorzitter
Mevrouw M. Roza-de Pijper	Gemeente Westvoorne	Plaatsvervangend voorzitter
De heer A.J. Spoon	Gemeente Hellevoetsluis	
De heer M. Hamerslag	Gemeente Nissewaard	

Leden Algemeen Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Plaatsvervanger
De heer M. Hamerslag	Gemeente Nissewaard	De heer I. Bal
De heer J.W. Mijmans	Gemeente Nissewaard	De heer I. Bal
Mevrouw M. Roza-de Pijper	Gemeente Westvoorne	De heer L. van der Pol
De heer W.A. Sjoukes	Gemeente Westvoorne	De heer T.I. Fransman
De heer R.M. van der Kooi	Gemeente Brielle	De heer G.G.J. Rensen
De heer H.S.A. Abrahams	Gemeente Brielle	De heer G.G.J. Rensen
De heer A.J. Spoon	Gemeente Hellevoetsluis	-
De heer P. Schop	Gemeente Hellevoetsluis	-

5.6 Bijlage taakvelden

Verdeling taakvelden	lasten 2018	baten 2018	saldo 2018
0.4 - Overhead	190.744	-	190.744-
0.5 - Treasury	694	-	694-
0.8 - Overige baten en lasten	1.453.038	1.486.419	33.381
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.916.573	2.937.947	978.626-
0.11 - Resultaat van de rekening baten en lasten	-	1.195.052	1.195.052
Totaaltelling lasten en baten	5.561.050	5.619.418	58.368